UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 vtrum perfefctio huius vitæ consistat principaliter in consiilijs, vel in præceptis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-72772

Visual Library

contrarium : ſed etiam omne il lud qđ impedit ne affectus mentis totaliter dirigatur ad Deum, ſine qua perfectione charitas eſſe poteſt, puta, in incipientibus & proficientibus.

Ad primvm ergo dicendum, quòd Apoſ. ibi loquitur de perfectione patriæ, quæ non eſt in uia poſſibilis.

Ad secvndvm dicēdum, ꝙ illi qui ſunt in hac uita perfecti, in multis dicūtur offendere ſ͛m peccata uenialia, q̄ conſequūtur ex infirmitate præſentis uitæ: & B quantum ad hoc etiam habent aliquid imperfectum per cōparationē ad perfectionem patriæ.

Ad tertivm dicēdū, ꝙ ſicut ſtatus p̄ſentis uitæ non patitur, ut homo ſemper actu feratur in Deum, ita ēt non patitur ꝙ actu feratur in oēs proximos ſingillatim, ſed ſufficit ꝙ feratur cōiter in oēs in uniuerſali, uel in ſingulos habitualiter, & ſ͛m animi præparationē. Poteſt aūt ēt circa dilectionē proximi duplex ꝑfectio attendi, ſicut & circa dile- C ctionem Dei. Vna quidem, ſine qua charitas eſſe nō pōt, vt. ſ. homo nihil habeat in affectu, qđ ſit contrariū dilectioni ꝓximi. Alia aūt, ſine qua charitas inueniri pōt, quæ quidem attēditur tripliciter. Primò q̄dem ſ͛m extēſionem dilectionis, vt. ſ. aliquis nō ſolum diligat amicos & notos, ſed ēt extraneos, & ulterius inimicos. Hoc. n. ut dicit * Aug. in Enchiridio, eſt perfectorum filiorum Dei. Secundò ſ͛m intētionem, q̄ oſtenditur ex his, quę D homo ꝑꝑ proximum contemnit, ut. ſ. homo contemnat non ſolum exteriora bona ꝑꝑ proximū, ſed ēt afflictiones corporales, & ulterius mortem, ſ͛m illud Io. 15. Maiorē dilectionē nemo habet, q̄ ut animā ſuam ponat q̄s pro amicis ſuis. Tertiò, quantum ad effectū dilectionis, ut. ſ. homo pro proximis impendat non ſolum tēporalia beneficia, ſed etiam ſpiritualia, & ulterius ſeipſum, ſ͛m illud Apoſtoli 2. ad Cor. 12. Ego autem libentiſſime impendam, & ſuperimpendar E ego ipſe pro animabūs ueſtris.

Articvlvs III.

Vtrum perfectio conſiſtat in præceptis, an in conſilijs.

Ad tertivm ſic ꝓceditur. Videt̄ ꝙ perfectio nō conſiſtat in præceptis, ſed in cōſilijs. Dicit. n. Dominus Matth. 19. Si A uis perfectus eſſe, uade, & uēde oīa q̄ habes, & da pauperibus, & ueni, & ſequere me: ſed iſtud eſt conſiliū. ergo perfectio attendit̄ ſ͛m cōſilia, & non ſ͛m præcepta.

¶ 2 Præ. Ad obſeruantiam præceptorum omnes tenētur cùm ſint de neceſſitate ſalutis. Si ergo perfectio chriſtianæ uitæ conſiſtat in præceptis, ſequitur quòd perfectio ſit de neceſſitate ſalutis, & ꝙ omnes ad eam teneantur: quod patet eſſe falſum.

¶ 3 Præt. Perfectio chriſtianæ ui- B tæ attenditur ſecundum charitatem, ut * dictū eſt: ſed perfectio charitatis non uidetur conſiſtere in obſeruātia præceptorum, q̄a perfectionem charitatis præcedit & augmentum, & inchoatio ipſius, ut patet per * Aug. ſuper Canonicam Ioannis: non autem poteſt charitas inchoari ante obſeruationem præceptorū, quia ut dicitur Io. 14. Siquis diligit me, ſermonem meum ſeruabit. ergo perfectio uitæ non attenditur ſecundum præcepta, C ſed ſecundum conſilia.

Sed contra eſt, quod dicitur Deute. 6. Diliges dominum Deum tuū ex toto corde tuo. Et Leui. 19. dicitur. Diliges proximum tuū, ſicut teipſum. Hæc autē ſunt duo præcepta, de quibus Dominus dicit Matth. 22. In his duobus præceptis pēdet lex & prophetæ: perfectio autē charitatis, ſecundum quam dicitur uita chriſtiana eſſe perfecta, attēditur ſecundum hoc, ꝙ Deū ex toto corde diligamus, & proxi- D mum ſicut noſipſos. ergo uidetur quòd perfectio conſiſtat in obſeruantia præceptorum.

Respon. Dicendum, ꝙ perfectio dicitur in aliquo conſiſtere dupliciter. Vno modo, per ſe & eſſentialiter: alio modo, ſecundario & accidentaliter. Per ſe q̄dem & eſſentialiter conſiſtit ꝑfectio chriſtianæ uitæ in charitate, principaliter quidem ſecundum dilectionem Dei, ſecundario autem ſecūdum dilectionē proximi, de quibus dantur præ E cepta principalia diuinæ legis, ut * dictum eſt. Non autem dilectio Dei & proximi cadit ſub præcepto ſecundum aliquam menſuram, ita quòd id quod eſt plus, ſub conſilio remaneat, ut patet ex ipſa forma præcepti quæ perfectionem demonſtrat, cum dicitur: Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo (totum. n. & perfectum idem ſunt, ſecūdum Phil. 3. * phyſ.) & cum dicitur, Diliges proximum tuū ſicut teipſum. Vnuſquiſque. n. ſeipſum maxime diligit. Et hoc ideo eſt, quia finis p̄ęcepti charitas eſt, ut Apoſt. dicit 1. ad Tim. 1. In fine autē non adhibetur aliqua menſura, ſed ſolum in his quæ ſunt ad finē,

re, ab exteriori tamē effectu abſtinet, quia tunc nō expedit. Tūc enim ſecūdum membrum abſq; tertio inuenitur. ſ. intenſiua dilectio abſq; effectu. Nota ſecūdò, primū membrum cōtinere, ꝙ diligere extraneos & ulterius inimicos, perfectionis eſt extēſiue in charitate, qđ ſuperius etiam declaratum in tractatu de charitate fuit. & intellige de extraneis, & inimicis ut ſingulares ſunt perſonæ: ita ꝙ intēdit Aug. perfectorum filiorum Dei eſſe diligere inimicos, quatenus ſunt ſingulares perſonæ: & ſimiliter benefacere eiſdē ut ſingularibus perſonis. Diligere autem eos in cōmuni, hoceſt, inquātū Chriſtiani, inquantum conciues, inquantū homines, neceſſitatis eſt. Quod nihil aliud eſt dicere, quàm ꝙ ab amore quo proſequimur homines in cōmuni, Chriſtianos in communi, cōciues in cōmuni, & huiuſmodi, non excludamus eos: ſed amor qui ad uniuerſale terminatur, in ſua uniuerſalitate relinquatur, abſque inimicorum, ſcilicet exceptione.

¶ *Super Quæſtio 184. Artic. tertium.*

IN ar. 3. eiuſdē quæſtionis dubium primo occurrit & ſimpliciter, & ad hominem, quomodo ſtant hæc duo ſimul, Charitas eſt finis præcepti, & quòd ipſa cadit ſub præcepto. Repugnant ſiquidē hæc adinuicem. Simpliciter quidem, quia præceptum, ut patet 6. Ethi. eſt actus prudentiæ, quæ non eſt de fine, ſed de his quæ ſunt ad finē. Et experientia cōtinua teſtatur, ꝙ cum præcipimus, ſemper ſuppoſito fine præcipimus. Secūdum hominem uero, quoniā expreſſe author ſuperius docuit, ꝙ finis præcepti non cadit ſub pręcepto. Et augetur dubium ex eo, ꝙ contrariæ ſunt conditiones finis, & eius qđ præcipitur ad finem: quoniam finis appetitur ſine menſura, ut etiam in litera manifeſtatur. Id autem qđ eſt ad finem ſi recte appetitur, oportet appeti commēſurate ad finem. Vnde ſi charitas eſt finis, ſine menſura appetenda eſt, & ſi cadit ſub p̄cepto, ac per hoc ad finem, cōmenſurate ad finē appetenda eſt. Hæc autē incompoſſibilia uidentur. ergo &c.

¶ Ad hoc dicitur, ꝙ illa propoſitio, Finis p̄cepti non cadit ſub pręcepto, intelligitur determinate, ſeu limitate, reſpectu illius præcepti cuius eſt finis. Stat. n. ꝙ aliquid ſit finis unius præcepti. & tamē cadat ſub alio præcepto ut ordinatum ad ulteriorē finem. verbi gratia. Sanitas eſt finis p̄cepti medicinę: & ideo non cadit ſub præceptis medicinæ. Quia tamē ſanitas ſicut & quodlibet aliud corporale bonum ordinat̄ ad ſpirituale bonum animæ ut ad finem: ideo ſanitas cadit ſub præcepto de ſalute animæ: q̄a hic non ſe habet ut finis, ſed ut id quod eſt ad finem. Et ex hac eadē radice uidere potes ꝙ ſanitas a medico corporis appetitur ſine mēſura, quia habet rationem finis. A medico autem animæ appetitur cū mēſura, quanta ſcilicet expedit ad ſalutem animæ, quia habet rationem eius quod eſt ad finē. Vnde in propoſito. charitas eſt finis reliquorum præceptorum legis. Et ideo ſub nullo legis præcepto clauditur, ut patet diſcurrendo in præceptis decalogi. Eſt tamen ad finē, qui Deus eſt, & ideo ſub aliquo præcepto cadit. Et per hoc patet ſolutio primę obiectionis tam ſimpliciter, quàm ad hominem.

¶ Ad

actic. 1. & 2. præced.

Tract. 9. declinando ad finē tom. 9.

q. 44. art. 1. & 3.

lib. 3. text. 64. tom. 2.

¶ Ad ſecundum uero dicitur, quòd finis charitatis, qui eſt ipſe Deus, eſt infinitus, ideo non eſt mirum ſi charitas, quæ ut quid proximum ad finem infinitum præcipitur, ſine menſura præcipitur: ita quòd charitati conuenit ſine menſura appeti & ex eo quòd eſt finis reliquorum præceptorum, & ex eo quòd eſt ut immediate proxima infinito fini. Commēſuratum enim infinito, nihil magis eſt quàm quod ſine menſura eſt. Et quia hæ duæ conditiones, ſcilicet eſſe finem reliquorum præceptorū, & eſſe immediatum infinito fini, ex uno & eodem inſunt charitati, ſcilicet ex ipſa charitatis natura, & unum infert reliquū: ideo author, & Aug. ut infra patebit, charitatem præcipi ut finem, & ſine menſura dixerunt, a notioribus doctrinam tradentes.

L. 1. c. 6. a medio tom. 5.

Ante mediū libri tom. 7.

¶ In eodem art. circa illud, Perfectio conſiſtit in conſilijs inſtrumentaliter, quæſtio occurrens ad ſeptimum articulū huius quæſtionis, in reſponſione ad primum remittatur.

Ca. 121. to. 3.

¶ In eodem art. in reſponſione ad ſecundum, dubium occurrit circa trāſgreſsionem præcepti charitatis, quoniam reſpōſio non uidetur ſatiſfacere. Nam ſi dilectio, & omnis perfectæ dilectionis modus, ſcilicet ex toto corde &c. cadit ſub præcepto, conſequēs eſt ut omittens modum cadentem ſub præcepto, tranſgreſſor præcepti ſit. Non enim capit intellectus, quòd omnis modus mihi pręcipiatur, & quòd obediens in uno tantū modo excuſet a tranſgreſsione præcepti, ut facile eſt uidere inductiue in omnibus. Duo ergo incōpoſsibilia in litera dicuntur, dum dicitur ꝙ nullus modus excipitur a præcepto, & quòd in uno tātum obediēs, reus non eſt.

Collatione 1. c. 7. a med.

¶ Ad hoc dicitur, modum loquendi Augu. ſequēdo in litera bis allati, quòd charitas omnino de perfecta præcipitur, ut quo currendum eſt, hoc eſt, ut finis. Et ex hoc ſoluitur quæſtio, quia aliter obligamur præcepto, quò ad id quod ſe habet ut finis, & aliter quò ad id quod ſimpliciter præcipitur. Nam quod præcipitur ut finis, ſufficienter obedientiam ſeruat ... ut quandoque finem aſſequamur. Quod præcipitur ... lute, abſolute quoque adimplendum eſt. ... perfectio præcipitur ut finis, ſufficienter ... ſeruat, ſi ita ſeruat, ut quandoque ad finem ...

tom. 9.

Cap. 5. in tit. de myſtica uocatione publicani in prin. tom. 5.

ut Phil. dicit in 1. * pol. ſicut medicus nō adhibet menſurā quātum ſanet, ſed quāta medicina, uel diæta utatur ad ſanādum: & ſic patet ꝙ perfectio eſſentialiter cōſiſtit in p̄ceptis. Vnde * Aug. dicit in li. de perfectione iuſtitię. Cur ergo non præciperetur homini iſta perfectio, quàmuis eā in hac uita nemo habeat? Secundario aūt & inſtrumentaliter ꝑfectio conſiſtit in conſilijs, quæ oīa ſicut & præcepta ordinātur ad charitatē, ſed aliter & aliter. Nam p̄cepta alia a præceptis charitatis ordinantur ad remouendum ea quæ ſunt charitati contraria, cum quibus. ſ. charitas eſſe non pōt: conſilia aūt ordinātur ad remouendum impedimēta actus charitatis, quæ tn̄ charitati nō contrariantur, ſicut eſt matrimonium, occupatio negotiorū ſæcularium, & alia hmōi. Vnde Aug. * dicit ī enchiridio. Quæcumq; mandat Deus, ex quibus unum eſt, Non mœchaberis: & quæcumq; non iubētur, ſed ſpeciali conſilio mouentur, ex quibus unum eſt, Bonum eſt homini mulierem non tangere: tunc recte fiūt, cum referuntur ad diligēdum Deum, & proximum ꝓpter Deum & in hoc ſæculo, & in futuro. Et inde eſt quòd in collationibus Patrum dicit abbas Moyſes. * Ieiunia, uigiliæ, meditatio ſcripturarū, nuditas ac priuatio omniū facultatum, nō ꝑfectio, ſed ꝑfectionis inſtrumenta ſunt: qa nō in ipſis conſiſtit diſciplinæ illius finis, ſed per illa ꝑuenitur ad finē. Et ſupra p̄miſit, ꝙ ad ꝑfectionē charitatis iſtis gradibus aſcēdere nitimur.

F

G

H

I

Ad primvm ergo dicendū, ꝙ in illis uerbis Dn̄i aliquid ponitur quaſi uia ad perfectionem, hoc. ſ. quod dr̄, Vade, & uende oīa quę habes, & da pauperibus. Aliud aūt ſubditur, in quo perfectio conſiſtit. ſ. qđ dicit, Et ſequere me. Vnde * Hier. dicit ſuper Matth. ꝙ non ſufficit tātum relinquere: ideo Petrus adiūgit quod perfectum eſt. i. ſecuti ſumus te. * Ambr. autem ſuper illud Luc. 5. Sequere me, dicit. Sequi iubet non corporis greſſu, ſed mentis affectu, quod fit per charitatem: & ideo ex ipſo modo loquendi apparet ꝙ conſilia ſunt quædam inſtrumēta perueniendi ad perfectionē, dum dr̄. Si uis perfectus eſſe, uade, & uende &c. quaſi dicat: Hoc faciēdo, ad hunc finem peruenies.

K

Ad secvndvm dicēdum, ꝙ ſicut * Aug. dicit in lib. de perfectione iuſtitiæ, perfectio charitatis homini in hac uita p̄cipitur, quia non recte curritur, ſi quo currendum eſt, neſciatur. Quomodo autem ſciretur, ſi nullis præceptis oſtēderetur? Cùm autē id quod cadit ſub præcepto, diuerſimode poſſit impleri, nō efficitur trāſgreſſor p̄cepti aliqs ex hoc, ꝙ nō optimo modo implet, ſed ſufficit quòd quocūq; modo impleat illud. Perfectio aūt diuinę dilectionis uniuerſaliter qdem cadit ſub præcepto, ita quòd ēt perfectio patrię non excludit̄ ab illo præcepto, ut dicit * Aug. ſed tranſgreſſionē p̄cepti euadit, q quocūq; modo ꝑfectionē diuinæ dilectionis attingit. Eſt autē infimus diuinæ dilectionis gradus, ut nihil ſupra eū, aut cōtra eū, aut æqualiter ei diligat̄. A quo gradu perfectionis qui deficit, nullo modo implet p̄ceptū. Eſt aūt alius gradus ꝑfectæ dilectionis, q nō pōt impleri in uia, ut * dictū eſt, a quo q deficit, manifeſtū eſt ꝙ nō eſt trāſgreſſor præcepti. Et ſimiliter nō eſt trāſgreſſor p̄cepti, q nō attingit ad medios ꝑfectionis gradus, dūmodo attingat ad īfimū.

Ad tertivm dicēdū, ꝙ ſicut hō hēt quandam ꝑfectionē ſuæ naturæ ſtatim cū naſcit̄, q̄ ptinet ad rōnē ſpeciei, eſt aūt alia perfectio ad quā ꝑ augmētū adducit̄: ita ēt eſt q̄dam ꝑfectio charitatis pertinēs ad ipſam ſpeciē charitatis, ut. ſ. Deus ſuper oīa diligat, & nihil contra eum ametur. Eſt aūt alia perfectio charitatis etiā in hac uita, ad quam aliquis per aliquod ſpirituale augmentum peruenit, utputa, cum homo etiam a rebus licitis abſtinet ut liberius diuinis obſequijs uacet.

Articvlvs IIII.

Vtrum quicumque eſt perfectus, ſit in ſtatu perfectionis.

AD qvartvm ſic procedit. Vr̄ quòd quicūq; eſt perfectus, ſit in ſtatu perfectionis. Sicut. n. per augmentū corporale peruenit̄ ad perfectionē corporalē, ita per augmentū ſpirituale